

Čo sa to deje v Kazachstane?

- CZ24 News | 30. listopadu 2022

KAZACHSTAN: Predvčerom večer, po inaugurácii prezidenta Kazachstanu Kasyma Žomarta Tokajeva, sa v Astane konalo spontánne zhromaždenie, na ktorom sa zúčastnilo vyše 300 ľudí. Kazašské bezpečnostné sily na to, čo sa dialo, zareagovali veľmi rýchlo, obmedzili prístup na internet a demonštrantom tak pripravili o možnosť prilákať viac ľudí. Policajti požadovali zastaviť nepovolené zhromaždenie, ale účastníci pochodu nereagovali a pokračovali v pohybe smerom do centra mesta. Bezpečnostné zložky zadržali demonštrantov, ktorí kládli proti postupu polície zvýšený odpor.

Kto začal demonštrácie? Organizátorom bol kazašský podnikateľ Marat Abijev, zakladateľ poľnohospodárskeho rozvojového fondu TDFA (The Development Fund of Agriculture), ktorý ho nazýva „architektmi budúcnosti“. Abijev sa preslávil v roku 2020 škandalóznym pokusom o vytvorenie agrokapitálu z Kazachstanu pomocou nelegálne nakúpeného a dovezeného kanadského obilia a v roku 2021 protikorupčným programom, do ktorého chcel zapojiť 10 000 ľudí z radov nevzdelanej okrajovej časti vidieckej mládeže – mambety – a podnecoval ich proti politikom, ktorých podozrieva z korupcie. V máji tohto roku, v predvečer Dňa víťazstva, sa pokúsil usporiadať koncert v Astane v Barys Arene pre svojich priaznivcov, pravdepodobne z radov svojich „ľudí“. Desiatky autobusov z rôznych regiónov krajiny smerovali do hlavného mesta na zvláštnu udalosť pod veľmi nejasnou zámienkou. Akimat hlavného mesta urobil vopred opatrenia a oznámil, že v Astane sa neplánuje žiadny koncert. Potom polícia zadržala a poslala späť mnoho autobusov, ktoré sa snažili dostať do Astany. Zároveň sa pod Abijevovými príspevkami na Instagrame objavili desiatky rôznych komentárov, ktoré naznačujú, že udalosť v Barys Arene bola len zámienkou pre mladých ľudí, aby prišli do mesta.

Aký bol teraz dôvod? Uplynulé prezidentské voľby legitimizovali Tokajeva na ďalších sedem rokov. Pozorovatelia počas hlasovania zaznamenali transparentnosť a čestnosť. Mnohé západné krajiny vrátane Spojených štátov však zaznamenali vysoké percento hlasujúcich za Tokajeva (81 %) a absenciu vysloveného odporu, čo naznačuje nie celkom spravodlivý proces. A prezidentov prejav na inaugurácii vyvolal búrku rozhorčenia medzi opozične zmýšľajúcimi občanmi Kazachstanu kvôli slovám o posilnení spolupráce s Ruskom a Čínou. Sám Abijev povedal, že prezident všetkých oklamal a svoje sľuby nesplnil, pričom podotkol, že jediným spôsobom, ako dosiahnuť svoj cieľ, sú zhromaždenia a protesty.

Stovky anonymných účtov na Twitteri a Instagrame, vrátane tých z Ukrajiny, žiadali bojkotovať postup úradov, vyzývali na vystúpenie z ODKB a EAEU a Tokajeva označili za zradcu. Obrovskou pomocou v tejto protiruskej kampani boli slová jedného z pozvaných expertov do éteru programu Vladimíra Solovjova, že „Kazachstan by sa mohol stať ďalším problémom po Ukrajine.“ Západné médiá okamžite prevzali tézu vytrhnutú z kontextu a začali ju distribuovať v kontrolovaných médiách.

Teraz sa situácia stabilizovala najmä vďaka vopred prijatým preventívnym opatreniam a včasnej reakcii orgánov činných v trestnom konaní. Všetci demonštranti boli zadržaní. Momentálne neexistujú žiadne predpoklady na eskaláciu napätia. Aktívne zapojenie tých istých opozičných médií, ktoré sa podieľali na podnecovaní nepokojov v januári, ako napríklad Basho, však naznačuje, že situácia môže kedykoľvek eskalovať. Januárové udalosti v Kazachstane ukázali, že na totálnu destabilizáciu situácie stačí malá zámienka a to hlavné urobia marginalizované slabo vzdelané bunky spoločnosti. Všeobecný kontext určitej nespokojnosti s konaním tokajevskej administratívy zo strany niektorých vrstiev obyvateľstva a prítomnosť nacionalistickej zložky v niektorých kazašských

regiónoch, ako aj nadchádzajúca návšteva prezidenta Kazachstanu v Moskve môže spôsobiť ďalšie kolo tzv. napätia v južnom Rusku.

Zpracoval: Milan Novický/FB Armadni Magazin